YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO
27 päivänä lokakuuta 1993 *

Yhdistetyissä asioissa C-46/90 ja C-93/91,

jotka Tribunal de première instance de Bruxelles (57. ja 58. jaosto) on ETY:n perustamissopimuksen 177 artiklan mukaisesti saattanut yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi saadakseen ensin mainitussa tuomioistuimessa vireillä olevissa asioissa

Procureur du Roi (yleinen syyttäjä)

vastaan

Jean-Marie Lagauche,

Constant De Munck,

Jacques Paulissen,

Alain Delerue,

Jean-Claude Lambert,

Willy Cleynen,

Serge Hoffman,

Pierre Lemoine, (asiassa C-46/90),

ja

* Oikeudenkäyntikieli: ranska.

Pierre Evrard, (asiassa C-93/91),

ennakkoratkaisun ETY:n perustamissopimuksen 30–37 artiklan ja 86 artiklan tulkinnasta sekä 16 päivänä toukokuuta 1988 kilpailusta telepäätelaitemarkkinoilla annetun komission direktiivin 88/301/ETY (EYVL L 131, s. 73) tulkinnasta,

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN,

toimien kokoonpanossa: presidentti O. Due, jaostojen puheenjohtajat G. F. Mancini, J. C. Moitinho de Almeida, M. Díez de Velasco ja D. A. O. Edward sekä tuomarit C. N. Kakouris, R. Joliet, F. A. Schockweiler, G. C. Rodríguez Iglesias, F. Grévisse, M. Zuleeg, P. J. G. Kapteyn ja J. L. Murray,

julkisasiamies: C. O. Lenz,
kirjaaja: johtava hallintovirkamies H. A. Rühl,

ottaen huomioon kirjalliset huomautukset, jotka sille ovat esittäneet:

- Belgian hallitus, asiamiehinään ulkoasiainministeriön ulkoasiainneuvos Jan Devadder ja asianajaja Eduard Marissens, Bryssel,

- Yhdistyneen kuningaskunnan hallitus, asiamiehenään Rosemary Cawdwell, Treasury Solicitor's Department, jota avustaa barrister Eleanor Sharpston,

- Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehinään oikeudellinen neuvonantaja Richard Wainwright ja oikeudellisen yksikön virkamies Bernhard Jansen, joita avustaa asianajaja Hervé Lehman, Pariisi,

ottaen huomioon suullista käsittelyä varten laaditut kertomukset,

kuultuaan Belgian hallituksen sekä komission, asiamiehinään Richard Wainwright, asianajaja Hervé Lehman ja Virginia Melgar, komissiossa toimiva kansallinen virkamies, 9.6.1992 pidetyssä istunnossa esittämät suulliset huomautukset,

kuultuaan julkisasiamiehen 2.12.1992 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Tribunal de première instance de Bruxelles (57. ja 55. jaosto) on 19.4.1989 ja 11.3.1991 tekemillään päätöksillä, jotka ovat saapuneet yhteisöjen tuomioistuimeen 28.2.1990 ja 15.3.1991, esittänyt ETY:n perustamissopimuksen 177 artiklan nojalla kaksi ennakkoratkaisukysymystä ETY:n perustamissopimuksen 30–37 artiklan ja 86 artiklan tulkinnasta sekä kilpailusta telepäätemarkkinoilla 16 päivänä toukokuuta 1988 annetun komission direktiivin 88/301/ETY (EYVL L 131, s. 73) tulkinnasta, jotta se voisi arvioida sellaisen kansallisen järjestelmän yhteensopivuutta mainittujen määräysten ja säännösten kanssa, jossa toisaalta tehdään radiolähetinten ja -vastaanottimien hallussapito ministerin antaman luvan varaiseksi ja toisaalta kielletään sellaisten lähettimien tai vastaanottimien myynti tai vuokraus, joita julkinen elin, joka on asetettu toimivaltaisen ministerin hierarkkiseen alaisuuteen, ei ole ennakkoon tyyppihyväksynyt siten, että niiden katsottaisiin vastaavan ministerin vahvistamia teknisiä määräyksiä.

2 Nämä kysymykset on esitetty kahden rikosoikeudenkäynnin yhteydessä.

3 Ensimmäisessä oikeudenkäynnissä, joka on antanut aiheen asialle C-46/90, on syytettyinä Jean-Marie Lagauche ja seitsemän muuta henkilöä, joita syytetään erityisesti siitä, että he ovat pitäneet hallussaan langattomia puhelimia ja kahta radiopuhelinta ilman, että he olivat saaneet vaadittua ministerin lupaa, sekä siitä, että he myyneet tai vuokranneet langattomia puhelimia, joita Régie des télégraphes et téléphones (jäljempänä RTT) ei ollut ennakkoon tyyppihyväksynyt.

4 Toisessa oikeudenkäynnissä, joka on antanut aiheen asialle C-93/91, syytettynä on Pierre Evrard, jota syytetään siitä, että hän on 1.1.1989 ja 2.2.1989 välisenä aikana pitänyt hallussaan ja myynyt langattomia puhelimia, joita RTT ei ollut tyyppihyväksynyt, sekä siitä, että Evrard on 23.1.1990 pitänyt hallussaan ja myynyt yksityisiä radiolaitteita, joita ei myöskään ollut tyyppihyväksytty ilman, että hän oli saanut tähän vaadittua ministerin lupaa.

5 Evrard on puolustuksekseen väittänyt, että yhdessä kyseisistä laitteista oli Deutsche Bundespostin merkintä laitteen hyväksymisestä. Hän on sitä paitsi esittänyt British Telecomin hyväksymän laboratorion antaman todistuksen,

jonka mukaan tietyt kyseisistä laitteista ovat lähetysvoimakkuudeltaan 10 milliwattia pienempiä. Hänen mukaansa tässä tilanteessa, ja kuten yleinen syyttäjäkin itse asiassa toteaa, näiden laitteiden hallussapito ei edellytä ministerin lupaa. Hän kiistää kuitenkin yleisen syyttäjän kannan, jonka mukaan kyseisten laitteiden pitäisi kokonaisuudessaan kuitenkin vastata belgialaisia teknisiä normeja ja olla sellaisenaan RTT:n tyyppihyväksymiä, sekä viittaa väitteidensä tueksi edellä mainitun direktiivin 88/301/ETY säännöksiin.

6 Oikeudenkäyntiasiakirjoista ilmenee, että radioviestintää koskevan 30.7.1979 annetun lain (*Moniteur belge* 30.8.1979) 3 pykälän 1 momentissa säädetään, että " – – kukaan ei kuningaskunnassa voi – – pitää hallussaan radiolähetintä tai -vastaanotinta – – ilman ministerin (jonka toimialaan sähkeet ja puhelimet kuuluvat) kirjallista lupaa". Samassa säännöksessä täsmennetään, että ministerin lupa on henkilökohtainen ja peruutettavissa.

7 Kuningas, jolla saman lain 3 pykälän 2 momentin nojalla on oikeus määritellä ne tapaukset, joissa lupia ei vaadita, on yksityistä radioviestintää koskevan 15.10.1979 annetun kuninkaallisen asetuksen (*arrêté royal, Moniteur belge* 30.10.1979) mukaisesti myöntänyt vapautuksen lupamenettelystä "niille Régien tyyppihyväksymille radioelektronisille laitteille, joiden lähetysvoimakkuus ei ylitä 10 milliwattia" ja joihin siis sisältyvät langattomat puhelimet.

8 RTT:llä on 13.10.1930 annetun lain nojalla Belgiassa postin, sekä sähke- ja puhelinlinjojen ja sähke- ja puhelintoimistojen (mukaan lukien langattomat puhelintoiminnot) perustamisen ja kaupallisen hyödyntämisen monopoli. Edellä mainitun radioviestintää koskevan lain 2 pykälän nojalla RTT:llä on valtuudet "tarjota ja kaupallisesti hyödyntää kaikkia radioviestintään liittyviä palveluja".

9 Edellä mainitun 15.10.1979 annetun kuninkaallisen asetuksen 17 pykälästä ilmenee lisäksi, että RTT:n vastuulla on "radioelektronisten taajuuksien hallinnointi ja niiden käytön valvonta kuningaskunnassa". Tässä tarkoituksessa RTT myöntää ne taajuudet, jotka ovat tarpeen luvansaaneiden radioviestintäasemien ja -verkkojen hoitamiseksi, ja yhteensovittaa taajuudet sekä kansallisesti että kansainvälisesti. RTT:lle kuuluu myös niiden ministerille tehtyjen hakemusten tutkiminen, joiden tarkoituksena on luvan saaminen radiolähettimien tai -vastaanottimien hallussapitoon.

10 Edellä mainitun radioviestintää koskevan Belgian lain 7 pykälästä ilmenee lopuksi, "ettei yhtäkään radiolähetintä tai -vastaanotinta saa myydä tai vuokrata ellei Régie ole katsonut sen täyttävän ministerin vahvistamia teknisiä määräyksiä" ja että "ministeri päättää tyyppihyväksymiseen liittyvistä yksityiskohdista".

11 Tältä osin yksityistä radioviestintää koskevan 19.10.1979 annetun ministerin päätöksen (*arrêté ministériel, Moniteur belge* 30.10.1979) 1 pykälässä, jossa vahvistetaan tyyppihyväksyntämuodollisuudet, täsmennetään, että kyseisellä järjestelmällä tarkoitetaan kaikkia laitteita, jotka on valmistettu Belgiassa tai tuotu sinne myymistä tai vuokraamista varten, sekä kaikkia laitteita, jotka yksityinen on rakentanut omaan käyttöönsä. RTT voi kuitenkin ilman ennakkoon tehtyä koetta tyyppihyväksyä maahantuotuja radiolähettimiä ja -vastaanottimia, jotka on jo hyväksytty jossakin Euroopan posti- ja telehallintoliiton jäsenvaltiossa sillä perusteella, että niiden katsotaan täyttävän kyseisen ministerin päätöksen 6 artiklassa määriteltyjä teknisiä eritelmiä vastaavat vaatimukset.

12 Lupa- ja tyyppihyväksyntävaatimusten noudattamatta jättämisestä on määrätty rikosoikeudellinen seuraamus. Tältä osin RTT:n virkamiehet, jotka toimivat poliisin valtuuksin, valvovat sitä, että käyttäjät noudattavat sovellettavia säännöksiä, sekä selvittävät 30.7.1979 annetun lain ja sen täytäntöönpanoasetusten ja -päätösten rikkomiset.

13 Edellä mainittu direktiivi 88/301/ETY koskee telepäätelaitemarkkinoita, ja sen 1 artiklan mukaan käsitteen "päätelaite" katsotaan tarkoittavan suoraan tai välillisesti yleisen televerkon päätepisteeseen liitettyä tietojen lähettämiseen, käsittelyyn tai vastaanottamiseen tarkoitettua laitetta.

14 Direktiivin 5 artiklassa säädetään siitä, että jäsenvaltioiden on julkistettava päätelaitteisiin sovellettavat tekniset eritelmät ja tyyppihyväksyntämenettelyt.

15 Direktiivin 6 artiklassa säädetään seuraavaa:

"Jäsenvaltioiden on varmistettava, että 1 päivästä heinäkuuta 1989 alkaen vastuu 5 artiklassa tarkoitettujen eritelmien laatimisesta, niiden soveltamisen valvonnasta ja tyyppihyväksyntien antamisesta on telealalla tavaroita tai palveluja tarjoavista julkisista tai yksityisistä yrityksistä riippumattomalla yksiköllä."

16 Koska Tribunal de première instance de Bruxelles on epäillyt sen lainsäädännön yhteensopivuutta yhteisön oikeuden kanssa, johon yleinen syyttäjä on vedonnut saadakseen pääasian syytetyt tuomituiksi, se on lykännyt asian käsittelyä ja esittänyt asian C-46/90, Lagauche ym., osalta seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

"Onko Euroopan talousyhteisön perustamissopimuksen 37 ja 86 artiklaa tulkittava siten, että niissä kielletään radioviestinnän ja yksityisen radioviestinnän alalla sellainen lainsäädäntö kuin 30.7.1979 annettu laki ja 15.10.1979 annettu kuninkaallinen asetus, joissa säädetään vankeus- tai sakkorangaistus niille, jotka ovat:

1) myyneet tai vuokranneet lähettimiä tai vastaanottimia, tässä tapauksessa langattomia puhelimia ilman, että RTT olisi tyyppihyväksynyt niitä,

tai

2) pitäneet hallussaan, asentaneet tai käyttäneet lähettimiä, tässä tapauksessa langattomia puhelimia tai kahta radiopuhelinta ilman toimivaltaisen ministerin antamaa kirjallista, henkilökohtaista ja peruutettavissa olevaa lupaa?"

sekä asian C-93/91, Evrard, osalta se on puolestaan esittänyt seuraavat kysymykset:

"Onko Euroopan talousyhteisön perustamissopimuksen 30–37 artiklaa ja 86 artiklaa sekä kilpailusta telepäätemarkkinoilla 16 päivänä toukokuuta 1988 annettua Euroopan komission direktiiviä tulkittava siten, että niissä kielletään radioviestinnän alalla sellainen lainsäädäntö kuin 30.7.1979 annettu laki ja 15.10.1979 annettu kuninkaallinen asetus, joissa säädetään vankeus- tai sakkorangaistus niille, jotka ovat:

1) Belgian kuningaskunnassa tai sen toimivaltaan kuuluvassa aluksessa, ilma-aluksessa tai muussa välineessä pitäneet hallussaan radiolähetintä tai -vastaanotinta, tai asentaneet radioaseman tai -verkon ja käyttäneet sellaista ilman sen ministerin tai valtiosihteerin kirjallista, henkilökohtaista ja peruutettavissa olevaa lupaa, jonka toimivaltaan sähke- ja puhelinpalvelut kuuluvat;

2) myynyt tai vuokrannut radiolähetintä tai -vastaanotinta, jota Régie des Télégraphes et des Téléphones ei ole tyyppihyväksynyt siten, että sen katsottaisiin täyttävän toimivaltaisen ministerin vahvistamat tekniset vaatimukset,

ja tämä siitä huolimatta, että on ollut olemassa tyyppihyväksyntä, joka on saatu toisessa Euroopan yhteisön jäsenvaltiossa vahvistetussa menettelyssä?"

17 Asia C-46/90, joka on saatettu viidennen jaoston käsiteltäväksi, on ollut käsiteltävänä julkisessa istunnossa 2.5.1991 ja siitä on annettu julkisasiamiehen ratkaisuehdotus 11.7.1991. Asia on seuraavaksi työjärjestyksen 95 artiklan 3 kohdan mukaisesti saatettu yhteisöjen tuomioistuimen täysistuntoon. Julkisasiamiehen ratkaisuehdotuksen kuulemisen jälkeen päätettiin 14.7.1993 annetulla määräyksellä yhdistää asiat niiden ratkaisemista varten.

18 Pääasiaa koskevia tosiseikkoja, sovellettavaa Belgian lainsäädäntöä, menettelyn kulkua sekä yhteisöjen tuomioistuimelle esitettyjä kirjallisia huomautuksia koskevat tarkemmat tiedot ilmenevät suullista käsittelyä varten laaditusta kertomuksesta. Oikeudenkäyntiasiakirjojen näitä osia käsitellään jäljempänä vain, mikäli se on tarpeen tuomioistuimen perustelujen selvittämiseksi.

19 Näillä kysymyksillä kansallinen tuomioistuin pyrkii selvittämään, onko sellaisen kansallisen lainsäädännön soveltaminen, jota edellä on kuvailtu (6–12 kohta), toisaalta perustamissopimuksen 30–37 artiklan ja 86 artiklan vastaista ja toisaalta direktiivin 88/301/ETY säännösten vastaista.

20 Tältä osin on ensiksi täsmennettävä, että perustamissopimuksen tavaroiden vapaata liikkuvuutta koskevien määräysten osalta näitä kysymyksiä on tarkasteltava ensiksi perustamissopimuksen 30 artiklan pohjalta ja sen jälkeen 37 artiklan pohjalta.

21 Koska perustamissopimuksen 86 artikla koskee ainoastaan yritysten omasta aloitteestaan toteuttamia kilpailunrajoituksia (ks. erityisesti asia C-202/88, Ranska v. komissio, tuomio 19.3.1991, Kok. 1991, s. I-1223, 55 kohta), kun taas esitetyt kysymykset koskevat valtiollisia toimenpiteitä, näitä kysymyksiä on tarkasteltava ottaen huomioon perustamissopimuksen 90 artiklan 1 kohdan luettuna yhdessä 86 artiklan kanssa.

22 On vielä todettava, että asiassa C-46/90 pääasiaan liittyvät tapahtumat ovat tapahtuneet ennen 1.7.1989, jolloin direktiivin 88/301/ETY 6 artikla tuli voimaan, kun taas asiassa C-93/91 kyseiset tapahtumat ovat tapahtuneet osittain ennen mainittua päivämäärää, osittain sen jälkeen.

23 Lopuksi on korostettava, että direktiivin 88/301/ETY aineellinen soveltamisala rajoittuu laitteisiin, jotka on suoraan tai välillisesti kytketty julkiseen televiestintäverkkoon, minkä vuoksi ainoastaan osa niistä laitteista, joista on kyse pääasioissa, kuuluvat direktiivin soveltamisalaan.

24 Tästä seuraa, että riippumatta perustamissopimuksen 30 ja 37 artiklan tulkinnasta esitettyjä kysymyksiä on tarkasteltava perustamissopimuksen 86 artiklan ja 90 artiklan 1 kohdan pohjalta niiden tapahtumien osalta, jotka ovat tapahtuneet aikaisemmin kuin 1.7.1989, ja direktiivin säännösten pohjalta niiden tapahtumien osalta, jotka ovat tapahtuneet mainitun päivämäärän jälkeen, ottaen samalla huomioon ero direktiivin soveltamisalaan kuuluvien laitteiden ja siihen kuulumattomien laitteiden välillä.

Perustamissopimuksen 30 artikla

25 Yhteisöjen tuomioistuin on 13.12.1991 asiassa GB-Inno-BM antamassaan tuomiossa (asia C-18/88, Kok. 1991, s. I-5941) todennut, että perustamissopimuksen 30 artiklan vastaista on se, että julkiselle yritykselle myönnetään oikeus tyyppihyväksyä yleiseen verkkoon kytkettävät puhelinlaitteet, joita tämä yritys ei itse ole toimittanut, jos yrityksen tekemiä päätöksiä ei voida saattaa tuomioistuimen tutkittavaksi.

26 Tämä tulkinta on ulotettava koskemaan sellaisia tapauksia, joissa julkinen yritys tyyppihyväksyy radiolähettimet ja -vastaanottimet, olivatpa nämä tarkoitettuja käytettäviksi liitettynä julkiseen verkkoon tai eivät.

27 Belgian hallitus on huomautuksissaan vahvistanut sen, että RTT:n kieltäytyminen myöntämästä kyseistä tyyppihyväksyntää voi olla Belgian Conseil d'État'han tehtävän valituksen kohteena.

28 Näin ollen siltä osin kuin kyseinen tyyppihyväksymismenettely noudattaa edellä mainitussa asiassa GB-Inno-BM mainittuja edellytyksiä, sitä ei voida pitää perustamissopimuksen 30 artiklan vastaisena.

29 Tästä seuraa, että perustamissopimuksen 30 artiklan vastaista ei ole se, että julkiselle yritykselle myönnetään lupa tyyppihyväksyä radiolähettimet ja -vastaanottimet, joita se ei ole toimittanut, silloin kun tämän yrityksen päätökset voidaan saattaa tuomioistuimen tutkittavaksi.

Perustamissopimuksen 37 artikla

30 On alustavasti muistettava, että 37 artiklaa, jossa määrätään kaupallisten valtion monopolien mukauttamisesta, sovelletaan "kaikkiin toimielimiin, joiden välityksellä jäsenvaltio lain nojalla tai tosiasiallisesti suoraan tai välillisesti valvoo tai ohjaa jäsenvaltioiden välistä tuontia tai vientiä taikka olennaisesti vaikuttaa siihen. Näitä määräyksiä sovelletaan myös monopoleihin, jotka perustuvat valtion myöntämään yksinoikeuteen".

31 On lisäksi korostettava, että kielto pitää hallussa tiettyjä laitteita ilman ministerin lupaa ei kuulu 37 artiklan soveltamisalaan.

32 Ne valtuudet, jotka on annettu sellaiselle julkiselle elimelle kuin RTT:lle, koskevat sellaisten hakemusten tutkimista, jotka on tehty ministerille siinä tarkoituksessa, että saataisiin lupa radiolähettimen tai -vastaanottimen hallussapitoon, ja myös hertsitaajuuksien myöntämistä ja yhteensovittamista. Valtuudet koskevat myös tyyppihyväksymistä sen jälkeen, kun on tarkistettu, että myytävät laitteet ovat yhteensopivia ministerin vahvistamien teknisten normien kanssa. Kyseisten valtuuksien tarkoituksena on välttää radioviestinnän häiriöt.

33 Kyseisten valtuuksien käyttäminen on näin ollen osa julkisen vallan käyttöä eli julkista taajuuspolitiikkaa, eikä se ole palvelujen tarjoamista. Tällainen toiminta ei missään tapauksessa kuulu perustamissopimuksen 37 artiklan soveltamisalaan, koska tällä artiklalla, kuten yhteisöjen tuomioistuin on todennut (ks. erityisesti asia 271/81, Mialocq, tuomio 28.6.1983, Kok. 1983, s. 2057), tarkoitetaan tavaroiden kauppaa ja se koskee palvelujen tarjoamista ainoastaan siinä määrin kuin palvelujen tarjoamisen monopoli rajoittaa tavaroiden vapaata liikkuvuutta syrjimällä tuontituotteita kotimaisten tuotteiden eduksi.

34 Näin ollen on todettava, että perustamissopimuksen 37 artiklan vastaista ei ole sellaisten kansallisten säännösten tai määräysten soveltaminen, jotka sisältävät kiellon myydä tai vuokrata sellaisia radiolähettimiä tai -vastaanotti-

mia, joita toimivaltainen julkinen elin ei ole etukäteen tyyppihyväksynyt siten, että sen katsotaan täyttävän ministerin vahvistamat tekniset vaatimukset.

Direktiivi 88/301/ETY

35 Seuraavaksi on tutkittava direktiivin 88/301/ETY ulottuvuutta niiden laitteiden osalta, jotka kuuluvat sen soveltamisalaan.

36 Komissio on antanut kyseisen direktiivin käyttämällä sille perustamissopimuksen 90 artiklan 3 kohdassa annettua norminantovaltaa, jonka nojalla se voi säätää yleisiä sääntöjä, joilla täsmennetään perustamissopimuksesta jäsenvaltioille johtuvia velvoitteita, jotka koskevat saman artiklan kahdessa aikaisemmassa kohdassa tarkoitettuja yrityksiä (edellä mainittu asia Ranska v. komissio, 14 ja 15 kohta).

37 Mainitun direktiivin 6 artiklassa tehdään erottelu niiden toimintojen, jotka koskevat toisaalta päätelaitteiden eritelmien laatimista, niiden soveltamisen valvontaa sekä tyyppihyväksynnän antamista niille, ja toisaalta niiden toimintojen välillä, jotka koskevat julkisten ja yksityisten yritysten tavaroiden ja palvelujen tarjontaa telealalla.

38 Direktiivin 6 artiklassa täsmennetään jäsenvaltioiden velvoitetta varmistaa ainoastaan 1.7.1989 alkaen se, että ensimmäiseen ryhmään kuuluvat toiminnot suorittaa elin, joka on riippumaton niistä yrityksistä, jotka suorittavat toiseen ryhmään kuuluvia toimintoja.

39 On kuitenkin kiistatonta, kuten Belgian hallitus on suullisessa käsittelyssä myöntänyt, että käsiteltävinä olevissa asioissa tarkoitetun ajanjakson eli 1.7.1989 jälkeisen ajanjakson ajan tätä toimintojen erottelua ei ollut toteutettu Belgiassa.

40 Tästä seuraa, että niiden laitteiden osalta, jotka kuuluvat direktiivin 88/301/ETY aineelliseen soveltamisalaan, ja siltä osin kuin kysymys on 1.7.1989 jälkeisestä ajanjaksosta, kyseisen direktiivin 6 artiklan vastaisena on pidettävä sellaista kansallista säännöstöä, jossa seuraamusten uhalla kielletään sellaisten laitteiden myynti tai vuokraus, joita telealalla tavaroita tai palveluja tarjoava julkinen yritys ei ole tyyppihyväksynyt. Kansallisen tuomioistuimen asiana on tehdä tästä tarvittavat päätelmät.

41 Sen ajanjakson osalta, joka edeltää 1.7.1989, sekä niiden laitteiden osalta, jotka eivät ennen mainittua päivämäärää eivätkä sen jälkeen ole kuuluneet direktiivin aineelliseen soveltamisalaan, ongelmaa on tarkasteltava perustamissopimuksen 90 artiklan 1 kohdan pohjalta, luettuna yhdessä 86 artiklan kanssa.

Perustamissopimuksen 90 artiklan 1 kohta luettuna yhdessä 86 artiklan kanssa

42 On alustavasti todettava, että 86 ja 90 artikla ovat osa niiden sääntöjen kokonaisuutta, joiden tarkoituksena on perustamissopimuksen 3 artiklan f kohdan mukaisesti varmistaa, ettei kilpailu yhteismarkkinoilla vääristy.

43 Kuten edellä on täsmennetty, julkinen taajuuksien valvonta on tarpeen radioviestinnän toimivuuden kannalta sekä julkisten palvelujen alalla että kaupallisen ja yksityisen toiminnan alalla. Tällainen valvonta on myös tarpeen vääristymättömän kilpailun toteuttamiseksi niiden taloudellisten toimijoiden välille, jotka käyttävät hyväkseen radioviestintää, sekä laitteiden tuottajien välillä ja niiden myyjien välillä, koska näiden toimijoiden täydessä intressissä on se, että niiden laitteita voidaan käyttää häiriöttä.

44 On kuitenkin samalla todettava, että perustamissopimuksessa tarkoitettu vääristymättömän kilpailun järjestelmä voidaan taata ainoastaan, jos yhtäläiset mahdollisuudet eri taloudellisten toimijoiden välillä varmistetaan. Näin ei ole, jos yritykselle, joka myy päätelaitteita, annetaan tehtäväksi laatia ne eritelmät, joita päätelaitteiden on vastattava, valvoa niiden noudattamista ja tyyppihyväksyä kyseiset laitteet (edellä mainitut asiat Ranska v. komissio, 51 kohta, ja asia GB-Inno-BM, 25 kohta).

45 Kansallisen lainsäädännön, kuten Belgian 30.7.1979 annetun lain, yhteensopivuutta perustamissopimuksen vaatimusten kanssa on arvioitava mainitut seikat huomioon ottaen.

46 Sellaisen vaatimuksen osalta, joka koskee sitä, että lähettimen tai vastaanottimen hallussapitoon tarvitaan sen ministerin kirjallisen lupa, jonka toimialaan sähke- ja puhelinpalvelut kuuluvat, kuten sellainen lupa, josta on säädetty Belgian lain 3 pykälän 1 momentissa, on todettava, että 90 artiklan 1 kohdan soveltamisalaan kuuluvat ainoastaan sellaiset toimenpiteet, joita jäsenvaltiot toteuttavat suhteessa julkisiin yrityksiin ja niihin yrityksiin, joille ne myöntä-

vät erityis- tai yksinoikeuksia. Tähän perustamissopimuksen määräykseen ei näin ollen voida vedota sellaista luvan myöntämistä koskevaa valtaa vastaan, joka on annettu ministerille hänelle tavallisesti kuuluvien tehtävien puitteissa.

47 Sama toteamus soveltuu sellaisen – tässä tapauksessa RTT:lle annetun – tehtävän osalta, joka koskee ministerille tehtyjen lupahakemusten tutkimista, koska tämä tehtävä on ainoastaan ministerin toimivaltuuksien käyttöön liittyvä avustava tehtävä.

48 Tyyppihyväksyntää koskevan toimivallan osalta on todettava, että Belgian lakia sovelletaan erotuksetta kaikkiin radiolähettimiin ja -vastaanottimiin mukaan lukien sellaiset laitteet kuten langattomat puhelimet, jotka on tarkoitettu välillisesti liitettäviksi yleiseen televerkkoon.

49 Edellä mainitun Belgian lain 7 pykälän sanamuodosta ilmenee, että erona edellä mainitussa asiassa GB-Inno-BM tarkoitettuun tilanteeseen tällaisten laitteiden tyyppihyväksymiseksi tarvittavien teknisten määräysten sekä tyyppihyväksynnän yksityiskohtien vahvistamisesta vastaa ministeri ja tämä tapahtuu ministerin niiden valtuuksien puitteissa, jotka koskevat radioviestinnän valvontaa Belgian alueella. Vaikka on totta, että RTT on saman lain 2 pykälän nojalla valtuutettu ryhtymään kaikkeen radioviestintään liittyvään palveluun ja käyttämään sitä kaupallisesti hyväkseen, mainitun 7 pykälän sanamuodosta ilmenee, että lähettimien ja vastaanotinten tyyppihyväksynnän osalta RTT:n ainoa tehtävä on tarkistaa se, että tällaiset laitteet vastaavat ministerin vahvistamia määräyksiä.

50 Toisen jäsenvaltion toimivaltaisen elimen tyyppihyväksymien laitteiden osalta on todettava, että niin kauan kuin jäsenvaltioiden tele- ja radioviestintäjärjestelmiä ei ole yhdenmukaistettu, jäsenvaltion myöntämä vastaavuus ei takaa sitä, ettei kyseinen laite häiritse näiden järjestelmien moitteetonta toimintaa sellaisen toisen jäsenvaltion alueella, jonka tekniset määräykset voivat vielä olla erilaisia.

51 Tästä seuraa, että perustamissopimuksen 90 artiklan 1 kohdan – luettuna yhdessä 86 artiklan kanssa – vastaista ei ole sellaisen kansallisen lainsäädännön soveltaminen, joka sisältää kiellon toisaalta pitää hallussa radiolähettimiä tai -vastaanottimia ilman ministerin lupaa ja toisaalta myydä tai vuokrata tällaisia laitteita, ellei niitä ole tyyppihyväksytty siten, että niiden katsotaan täyttävän toimivaltaisen ministerin vahvistamat tekniset määräykset, vaikka laite olisikin tyyppihyväksytty toisessa jäsenvaltiossa.

Oikeudenkäyntikulut

52 Yhteisöjen tuomioistuimelle huomautuksensa esittäneille Belgian hallitukselle, Yhdistyneen kuningaskunnan hallitukselle sekä Euroopan yhteisöjen komissiolle aiheutuneita oikeudenkäyntikuluja ei voida määrätä korvattaviksi. Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely yhteisöjen tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikuluista.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN

on ratkaissut Tribunal de première instance de Bruxellesin 19.4.1989 ja 11.3.1991 tekemällään päätöksellä esittämät kysymykset seuraavasti:

1) **ETY:n perustamissopimuksen 30 artiklan vastaista ei ole se, että julkiselle yritykselle myönnetään lupa tyyppihyväksyä radiolähettimet ja -vastaanottimet, joita se ei ole toimittanut, silloin kun tämän yrityksen päätökset voidaan saattaa tuomioistuimen tutkittavaksi.**

2) **ETY:n perustamissopimuksen 37 artiklan vastaista ei ole sellaisten kansallisten säännösten tai määräysten soveltaminen, jotka sisältävät kiellon myydä tai vuokrata sellaisia radiolähettimiä tai -vastaanottimia, joita toimivaltainen julkinen elin ei ole etukäteen tyyppihyväksynyt siten, että sen katsotaan täyttävän ministerin vahvistamat tekniset määräykset.**

3) **Niiden laitteiden osalta, jotka kuuluvat kilpailusta telepäätelaitemarkkinoilla 16 päivänä toukokuuta 1988 annetun komission direktiivin 88/301/ETY aineelliseen soveltamisalaan, ja siltä osin kuin kysymys on 1.7.1989 jälkeisestä ajanjaksosta, kyseisen direktiivin 6 artiklan vastaisena on pidettävä sellaista kansallista säännöstöä, jossa seuraamusten uhalla kielletään sellaisten laitteiden myynti tai vuokraus, joita telealalla tavaroita tai palveluja tarjoava julkinen yritys ei ole tyyppihyväksynyt. Kansallisen tuomioistuimen asiana on tehdä tästä tarvittavat päätelmät.**

4) **ETY:n perustamissopimuksen 90 artiklan 1 kohdan – luettuna yhdessä 86 artiklan kanssa – vastaista ei ole sellaisen kansallisen lainsäädännön soveltaminen, joka sisältää kiellon toisaalta pitää hallussa radiolähettimiä tai -vastaanottimia ilman ministerin lupaa ja toisaalta myydä tai vuokrata tällaisia laitteita, ellei niitä ole tyyppihyväksytty siten, että niiden katsotaan täyttävän toimivaltaisen ministerin vahvistamat tekniset määräykset, vaikka laite olisikin tyyppihyväksytty toisessa jäsenvaltiossa.**

Due Mancini Moitinho de Almeida Díez de Velasco

Edward Kakouris Joliet Schockweiler

Rodríguez Iglesias Grévisse Zuleeg Kapteyn Murray

Julistettiin Luxemburgissa 27 päivänä lokakuuta 1993.

J.-G. Giraud
kirjaaja

O. Due
presidentti